

כתרי תורה

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן

רבי שלום ב"ר יחיא צ'אלעי זלה"ה
רבה של צ'אלע - ו' אייר תרפ"ו

רבי אהרן ב"ר יחיא עראקי זלה"ה
מרבני צנעא - ז' אייר תקנ"א

לק"י • פרשיות תזריע מצורע ה'תש"פ ב'של"א • עלון תורני לימי מגיפת הכתר (קורונה)
גליון א' • הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

לרפואת הגאון הרב מימון ב"ר שלמה נהרי שליט"א בתוך שאר חולי בית ישראל

כתר של-א"ש

בימים אלו שמחויבים אנו במצוות ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, ולכך נמנעים אנו מלהקהיל קהילות ברבים, ואין איש יוצא מפתח ביתו, לא עזבנו השי"ת, וממכה עצמה התקין לנו תרופה כמו שדרשו חז"ל (שמות רבה פ"נ אות ג, ובעוד מקומות), כי לכך עיתותנו בידינו יותר משאר ימות השנה, וזיכני השי"ת ברוב רחמיו לגלות מחשבה טובה שחשקתי בה זה כמה שנים, להוציא לאור חידושי תורה הבנויים ומיוסדים על תורת רבותינו ארזי הלבנון חכמי תימן נע"ג.

והנה מצאתי לכמהר"ר חיים כסאר זלה"ה בספרו קיץ המזבח בפרשתנו עה"פ אשה כי תזריע וילדה זכר שהביא מהקדמת ספר חיי שלום לכמהר"ר יחיא הכהן זלה"ה, כי לא בא הציווי בפרו ורבו הגשמי בלבד אלא גם בפרו ורבו הרוחני, שכשם שאנו מצווים במצוות פרו ורבו הגשמית להוליד בנים ובנות, כך אנו מצויים לחדש חידושים בתורה שיהיו אמיתיים ובנויים על אדני פז מרבתינו ז"ל, ואחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים. טעם זה הביא מהר"י הכהן בין הסיבות שהביאוהו לכתוב את חיבורו על התורה, ובראותי כך שמחתי שזוכה אני להתעסק בפור"ד, ולהקים שם לרבותינו הקודש"ט נע"ג.

אכן, מלבד זאת, טעם נוסף יש בהוצאת גליון זה וכפי שלמדתי מתורתו של מורי ורבי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א, אשר כסדר מעורר אותנו לגלות אור תורתם של רבותינו, ונאה דורש נאה מקיים מקפיד להביא בספריו הגדולים ובשיעוריו הרבים תמיד מתורתם ומהנהגותיהם, למען ישוטטו בהם רבים ישאו ויתנו בדבריהם, יטעמו מעט מן הדבש כי טוב, יאורו עיניהם ויתעודדו ללכת בדרכם ובעקבותיהם, ובכך להשיב עטרת אבות לתפארתה בהדרתה ובטהרתה.

היות והשקעה גדולה יש בעריכת גליון זה, ייעדנו אותו לע"ע, רק לתקופה זו בל"נ, שיש בה פנאי גדול, יש עימנו רעיונות נוספים כפי שיזכנו השי"ת, וכן נשמח לשמוע מהציבור כיצד להגדיל תורה ולהאדירה, כה יתן ה' וכה יוסיף.

כ"ד זעירא דמן חבריא, אביחי שרעבי

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומיסי שליט"א

מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק'

א] סדר קריאת התורה בשבת זו כשחזרו להתפלל במנין

ציבור שיחזרו להתפלל בשבת הקרובה בדרך המותרת, אף שפשטות דעת הרמ"א (סימן קלה סעיף ב') שצריכים הם להשלים מה שלא קראו, מ"מ מחלוקת גדולה יש ביסוד דין זה, הן על מקור דין הרמ"א שהוא מהאור זרוע (ברכות סימן מ"ה, וחלקו עליו מהריק"ש בהגהותיו בסימן קל"ה, מהר"ש ויטל חיים שניים ישלם סימן קל"ה ועוד), והן בעצם דברי האור זרוע שכתב בסוף דבריו שזהו מצוה מן המובחר, משמע דאינו חובה.

ולעניין שבת זו בלבד שיש בה שתי פרשיות יש לצרף את דעת הסוברים שאין השלמה בשבת כזו שלא מצינו לקרוא יותר משתי פרשיות (מהר"ם מינץ סימן פ"ה, מג"א שם ס"ק ד'). בנוסף הלא באותן שבתות שלא קראו, גם מניין לא היה ובוה קי"ל דלא נתחייבו בקריאת התורה כלל (שערי אפרים סימן ז' סעיף ט"ל, ביה"ל סימן קמ"ו ד"ה ולקרות וסימן קל"ז ד"ה אין מביאין).

מאידך אם הציבור חפצים ומתאוים לשמוע גם את אותן פרשיות שהחסירו, אשרי העם שככה לו, מ"מ אין צריכים להשלימם עם התרגום. (הוראות מרן הגר"י רצאבי שליט"א, מתוך שיעורו בהילולת מהרי"ץ שנה זו).

ומלבד כל זאת יש לשקול, האם כדאי להחמיר ולהשלים את כל הפרשיות ובוה יהיו מן המתפללים שעלולים להרדם, ואף קריאת פרשיות השבוע שהן חובה לא ישמעו כראוי.

ב] הוראות לצורת קריאת התורה וההפטרה בשבתות אלו

בשל הזהירות הרבה מהידבקות ח"ו, יש להזהר שלא יעמדו שניים על יד הספר תורה, ולכן, על הקורא להכין היטב את הקריאה קודם שיעלה לתורה ולא יסמוך על החזן, ובפרט בקריאת פרשיות השבוע תזריע וזאת תהיה, שצריך הכנה רבתי להיות בקי בקריאתו.

ואם אין בנמצא בקיאים אלא אחד, יכול הוא לעלות ולקרוא את כל העליות ויברך לפני כל עליה ולאחריה.

ואם הוא ג"כ קורא את ההפטרה, אינו צריך לקרוא שוב שלשה פסוקים אלא יפטיר מיד אחר שביעי (מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשיעורו ממוצ"ש כ"ד תשרי ה'תש"פ)

ג] נטילת ידים לאחר ביהכ"ס למי שלובש כפפות

מי שנצרך לחבוש כפפות על ידיו כל היום ונכנס כך לבית הכסא, הנה לעניין ברכות, כיון שצריך לזה שיהיו ידיו נקיות (ש"ע סימן ד" סעיף כ"ג, משנ"ב ס"ק ט"ל), די בחבישת הכפפות (אם נקיות הם כמובן) שיוכל לברך אשר יצר.

אמנם לעניין רוח רעה השורה על ידיו בכל פעם שנכנס לשירותים, אף שיש סוברים שלא שורה רוח רעה כשיש כפפות (יוסף אומץ - יוזפא סימן קצח, שדי חמד בשו"ת מכתב לחזקיהו סימן ב), מ"מ העיקר כהסוברים שלא מועיל כפפות למניעת רוח רעה. וכן משמעות הוזה"ק (בראשית דף קפד:) וכן הורה מרן הגר"י רצאבי שליט"א.

טעמי נגעי בתים במשנת רבותינו

כי תבואו אל ארץ כנען, אשר אני זוהן לכם לאזוזה, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אוזוהתכם (י"ד, ל"ד)

דקדוק בתרגום רס"ג בפסוק זה

א] רבינו סעדיה גאון בתפסיר עה"ת, תרגם את תיבת בבית 'פי בעץ' ביות', דהיינו בקצת הבתים. וביאר כמוהר"ר עמרם קורח זלה"ה בביאורו לתפסיר הנקרא 'נוה שלום' דלא לחינם שינה מלשון הכתוב, אלא בא לפרש על שתי פנים, שהם שני טעמי נגעי בתים.

שתי פנים בכוונת הפסוק והתמיהות עליהם

ב] האחד, דהנגע בא רק באותם בתים שיש בהם מטמוניות כדרשת רז"ל בויקרא רבה (י"ז ו'), ונתתי נגע צרעת. תני רבי חייא וכי בשורה היא להם שנגעים באים עליהם (דלא היה לו לומר ונתתי, אלא כי יהיה, ומילת ונתתי משמע שיבוא בלא תנאי. עץ יוסף, מתנ"כ) תני רבי שמעון בן יוחאי כיון ששמעו כנעניים שישראל באים עליהם, עמדו והטמינו ממונם בבתים ובשדות. אמר הקב"ה, אני הבטחתי לאבותיהם שאני מכניס אותם לארץ מלאה כל טוב וכו' מה הקב"ה עושה, מגרה נגעים בביתו והוא סותרו ומצא בו סימא. וכ"ה בזה"ק (תזריע נ, א). ויש להבין לטעם זה, וכי אין דרך להשי"ת להשפיע לבני ישראל את כספם וזהבם של הכנענים, רק ע"י שיביא עליהם נגעים?

ג] ועוד ביאר, דהנגע בא רק בבית מי שנכשל בחטא לה"ר שאין הנגעים באים אלא על לשון הרע, כמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות טומאת צרעת (פט"ז ה"י), דהצרעת אינו ממנהגו של עולם, אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, יעו"ש. וגם טעם זה יש לתמוה, א"כ איך תתפרש מילת ונתתי, ומה בשורה יש כאן?

יישוב בטעם הראשון

ד] וליישוב הטעם הראשון, מצאתי שדיבר בזה כמוהר"ר יחיא קורח זלה"ה בעל משכיל דורש בפרשת נח (ז, י"ב) דמאורעות העולם קבעם השי"ת במזל, ומה שאמרו רז"ל (שבת קנו, א) אין מזל לישראל, היינו כי מפני תורה ומעשים טובים הם מהפכין אפילו המערכות הרעות שיתקיימו באופן טוב, וסיים שם זכמו ונתתי נגע צרעת ונתן את הבית, להוציא המטמון. ונראה מדבריו דלעולם, אם היו ראויין היה בא להם כספם וזהבם של-כנעניים בדרך אחרת, ומשלא זכו, בא להם דרך נגע צרעת, ומ"מ בשורה היא להם נגע זה אחר שחטאו, שע"כ יזכו מ"מ במטמוניות אלו. ויש להתבונן בזה הרבה והנלע"ד כתבתי.

שתי יישובים לטעם השני

ה] וליישוב הטעם השני נראה, דהנה מצינו במדרש הגדול 'א"ר יהודה, וכי בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, אלא לא בא להזהיר על לשון הרע שאם ישל אדם בה, סוף שמחריב את ביתו. ונראה כוונתו דהבשורה היא לא רק שניצל ביתו אלא כמו שאמרו בתנחומא (פרשה י) דקשה לפני הקב"ה לפשוט ידו באדם הזה תחלה מלקה ביתו, חזר בו מוטב ואם לא למלקה בגדיו וכו' ואם לאו באים בגופו, א"כ זוהי הבשורה שיתרה בו הקב"ה תחילה.

ו] ועוד י"ל, דהנה איתא בתורת כהנים זנתתי נגע צרעת, א"ר יהודה, בשורה היא להם שבאים עליהם נגעים וכלל לא נתפרש שם כלל מה בשורה יש כאן. וביאר כמוהר"ר חיים כסאר זלה"ה בספרו קיץ המזבח, בהקדימו מה שאמרו בויקרא רבה (יז, א) הה"ד אך טוב לישראל אלהים לברי לבב, יכול לכל ת"ל לברי לבב, אלו שלבן ברי במצות. ומהו דווקא לברי לבב. אלא ביאר לפי שנגעים באין על חטא, ובשורה היא להם שיחזרו בתשובה ויתכפרו עוונותיהם, אכן למי הן באין לברי לבב, השמים על לב, ומקבלין יסורי ה' באהבה ובחבה.

כתר שם טוב - מדרכי רבותינו

מעשה היה ואירעה גניבה בבית כמוהר"ר חיים כסאר זצוק"ל כשיצאה הרבנית לחנות הסמוכה לביתם ניצלו אינשי דלא מעלי את ההזדמנות ורוקנו את קופסת הנעליים בה היו מונחים מעותיו, כשבאה הרבנית וראתה את הקופסא ריקה, נכנסה למארי חיים ואמרה לו מישוהו לקח את כל הכסף שהיה מונח פה, מיד נענה מארי חיים ואמר לה בפשטות ובנעימות 'בטח הוא צריך את זה, ולא יסף לדבר על ענין זה.

ריחוקו מן הממון היה ידוע ולא היה מכיר בצורתא דזוזא כלל, ואף כשהיה נצרך לשלם לעוסקים במלאכת הדפסת ספריו היה פותח לפניהם את הקופסא והיה אומר להם קחו מכאן מה שצריך. יתירה מזו, פעם כשבא אליו אחד מתלמידיו לרכוש את הכרך האחרון של הש"ס טוב' לא רצה לגבות את מחירו, וכששאל אותו הרי עד עכשיו היה מארי גובה תשלום בעד ספריו ענה לו עד עכשיו הוצרכת למעות בכדי להוציא את יתר החיבור אך משהושלם החיבור ויצא לאור אין לי צורך בזה, 'כולו הבל הבלים' (מפי תלמידו הגדול הגאון הרב איתמר חיים הכהן שליט"א, שהיה נוכח במעשים מופלאים אלו).